

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksikön vuoden 2024 talousarvion ja strategian osavuosikatsaus 3 tilanteessa 31.10.2024

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen toiminnan ja tuloksen analyysi

Vuoden 2024 talousarviossa suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on arvioitu olevan keskimäärin 16 377 lasta. Lokakuun tilanteessa lapsia on ollut keskimäärin 16 110. Kunnallisissa päiväkodeissa keskimääräinen lapsimäärä on jonkin verran arvioitua korkeampi erityisesti alle 3-vuotiaiden osalta. Yksityisen hoidon tuen keskimääräinen lapsimäärä sen sijaan on jäämässä arvioitua alhaisemmaksi. Neljä yksityisen hoidon tuen yksikköä on siirtynyt elokuussa palvelusetelille ja neljä pientä yksikköä on lopettanut toimintansa. Ostopalveluyksiköiden ja kunnallisen perhepäivähoidon keskimääräiset lapsimäärät ovat jääneet hieman ennakoidusta. Palveluseteliyksiköiden keskimääräinen lapsimäärä on ollut ennakoidulla tasolla, mutta painottunut vielä odotettua enemmän alle 3-vuotiaisiin. Kotihoidon tuella on vuoden 2024 aikana ollut keskimäärin merkittävästi ennakoitua vähemmän lapsia.

Alle 3-vuotiaiden osuus päiväkodeissa (kaikki järjestämismuodot) näyttää asettuvan keskimäärin samalle tasolle kuin vuonna 2023 (25 %). Kunnallisissa päiväkodeissa alle 3-vuotiaiden keskimääräinen osuus on noussut hiukan (23 % → 24 %). Palvelusetelipäiväkodeissa (36 % → 35 %) ja yksityisen hoidon tuen yksiköissä (26 % → 24 %) alle 3-vuotiaiden osuus on laskenut hiukan.

Useissa kunnallisissa päiväkodeissa on syksyllä jouduttu edelleen lisäämään henkilöstöä ja perustamaan uusia ryhmiä päiväkodin yhteisiin tiloihin, jotta uudet hakijat on saatu sijoitettua. Syksyllä tällaisin poikkeusjärjestelyin on järjestetty varhaiskasvatuspaikka noin 420 lapselle. Poikkeusjärjestelyjen määrä on kevätkaudella korkeampi kuin syksyllä.

Varhaiskasvatuksen kelpoisen henkilöstön saatavuushaasteet ovat edelleen jatkuneet, vaikka hakijamäärät erityisesti lastenhoitajan tehtäviin ovat nousseet. Kilpailu henkilöstöstä on jatkunut pääkaupunkiseudulla. Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa tehtävässä edellytetty kelpoisuus on esimerkiksi vain noin puolella tehtäviä hoitavista varhaiskasvatuksen opettajista. Kelpoisuustilanteessa on vaihtelua yksiköiden välillä.

Henkilöstön saatavuusohjelmatyötä on jatkettu kaupungin henkilöstöyksikön johtamassa työryhmässä. Lisäksi on osallistuttu opetus- ja kulttuuriministeriön ja Suomen kuuden suurimman kaupungin allianssi-työhön, jossa etsitään toimenpiteitä korkeakoulutetun varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuuden parantamiseksi. Valmistelussa on mm. valtion avustuksella toteutettava tilauskoulutusmalli. Henkilöstöä on kannustettu opiskeluun. Kaupunginjohtajan päätöksellä varhaiskasvatuksen opettajiksi ja erityisopettajiksi, varhaiskasvatussyksiköiden johtajiksi ja varhaiskasvatuksen sosionomiksi pätevöityville henkilöille voidaan myöntää kelpoisuuden hankkimista varten tietyin ehdoin täydet palkkaedut enintään neljän kuukauden ajalta. Oppisopimuskoulutusta lastenhoitajan tehtäviin on jatkettu.

Apulaisjohtajamallia on toteutettu suunnitelman mukaisesti ja laajennettu lähes kaikille palvelualueille.

Toimitilat

Vuoden 2024 aikana on aloittanut useita uusia yksiköitä. Vuoden alussa avattiin Perkkaan päiväkotit ja syksyllä Aarrekartan, Tiistilän, Tähystäjän ja Viherkallion päiväkodit. Uusien yksiköiden valmistumisen yhteydessä on Taloudellisesti kestävä Espoo tavoitteiden (TakE) mukaisesti luovuttu pienistä ja epätarkoituksenmukaisista tiloista. Vuoden alussa luovuttiin Perkkaankulman päiväkodista ja Perkkaanniityn ja -lehdon ryhmäperhepäiväkodeista. Elokuussa luovuttiin Pikku-Mirjan, Hovinarrin, Epeleiden ja Kotipesän ryhmäperhepäiväkodeista.

Varhaiskasvatuksen haasteena on edelleen useiden kunnallisten päiväkotien samanaikainen väistötarve. Osa väistötarpeista on suunniteltuja, laajempia korjaustoimia ja osa kiireellisiä ja ennakoimattomia.

Talous

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion tulojen 21,3 milj. euroa, arvioidaan ylittävän talousarvion 0,9 milj. eurolla.

Myyntituottojen arvioidaan alittuvan 0,3 milj. eurolla muilta kunnilta ja ELY-keskukselta saatavien tulojen osalta. Asiakasmaksutuloja arvioidaan kertyvän 1,2 milj. euroa vähemmän. Hankerahoituksista saatavia tuloja arvioidaan kuitenkin kertyvän 2,5 milj. euroa talousarvion varausta enemmän. Hankerahoitustuloja arvioidaan kertyvän yhteensä 4,5 milj. euroa.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen menojen 289,6 milj. euroa arvioidaan ylittävän talousarvion 5,2 milj. eurolla.

Henkilöstö- ja työvoimanvuokrausmenojen arvioidaan ylittävän 5 milj. eurolla. Ylitys koostuu hankerahoitusmenoista, joiden arvioidaan olevan 5,3 milj. euroa. Talousarvion määrärahaa on lisätty varhaiskasvatukseen kohdennettujen järjestely-, paikallis- ja kehittämiserien osalta, jotka ylittivät talousarvioon tehdyn palkankorotusvarauksen. Hankerahoitusmenot poissulkien, on henkilöstö- ja työvoimanvuokrausmenojen toteuma lokakuussa 82,8 %, joka alittaa tasaisen käytön 83,3 %. Ennuste ei sisällä arviota lomapalkkakajaksotuksesta.

Työvoimanvuokrauskustannukset ovat alentuneet edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden. Tähän on vaikuttanut mm. reaaliaikainen läsnäoloseuranta, Seuren tilauksien toimitusvarmuus, avoimien työpaikkojen hakijamäärän kasvu sekä mm. apulaisjohtajamallin tuoma parannus henkilöstövoimavaran käytön johtamiseen. Kuitenkin kelpoisen ja vakituisen henkilöstön rekrytointi ja saatavuus ovat edelleen haasteena, vaikka hakijamäärät lastenhoitajien tehtäviin ovat kasvaneet.

Palvelusetelimenojen arvioidaan ylittävän 5,4 milj. euroa. Palvelusetelimenojen ylitykseen on vaikuttanut moni tekijä. Lasten määrä on kasvanut yli 200 lapsella joulukuusta 2023 ja alle 3-vuotiaiden osuus on ollut ennakoitua korkeampi. Palvelusetelin arvon korotuksen vaikutus 1.6.2024 lukien on ollut talousarvion varausta korkeampi, koska lapsimäärä on ollut suurempi. Lisäksi kustannusten kasvuun on vaikuttanut lapsen tukeen myönnetty palvelusetelin kertoimet ja takautuvat maksut sekä perheen maksamien asiakasmaksujen osuuden vähentyminen, joka nostaa kunnan kustannusta.

Avustusten arvioidaan alittuvan 4,1 milj. euroa. Kustannusten alittumiseen on vaikuttanut kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen lapsimäärän vähentyminen. Lisäksi yksityisen hoidon tuen osalta on vaikuttanut siirtymä palvelusetelille sekä alle 3-vuotiaiden osuuden pienentyminen.

Sisäisten menojen arvioidaan alittuvan 1,2 milj. euroa lähinnä toimitilavuokrakustannuksien osalta.

Varhaiskasvatuksen toiminta on pääsääntöisesti lakisääteistä. Talousarvion menoylityksiä ei voida kattaa ilman toiminnan välitöntä keskeyttämistä useassa toimipisteessä.

Investointimenojen ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulostavoitteet

Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen arvioidaan nousevan tavoitteen mukaisesti. Lopullinen tieto saadaan vuoden 2025 alkupuolella, kun väestötiedot valmistuvat.

Henkilöstön, huoltajien ja johtajien tyytyväisyyttä varhaiskasvatuksen laatuun mitattiin kyselyllä lokakuussa. Tulokset olivat lähtöarvoa hiukan paremmat.

Tehtäviinsä kelpoisen henkilökunnan osuus raportoidaan kaksi kertaa vuodessa, helmikuun ja syyskuun tilanteesta. Tehtäviinsä kelpoisen henkilökunnan osuus on lisääntynyt varhaiskasvatuksessa syyskuun tilanteesta verrattuna vuoden lähtöarvoon: varhaiskasvatuksen lastenhoitajat 67,3 % (lähtöarvo 61 %), varhaiskasvatuksen opettajat 51 % (lähtöarvo 49,4 %) ja varhaiskasvatuksen erityisopettajat 72,3 % (lähtöarvo 66 %).

Kesäkuun työiilismittarissa työssä jaksaminen on saanut keskiarvon 6,7 (asteikolla 0–10), joka on parempi kuin lähtöarvo (6,3). Lokakuun tieto ei ole vielä saatavissa.

Vieraskielisen henkilökunnan osuus oli syyskuun lopussa 18,9 %. Osuus on kasvanut selkeästi lähtöarvoon (14,4 %) verrattuna.

Palveluseteliyksiköissä oli lokakuussa 1 802 lasta. Alle 3-vuotiaiden osuus on pysynyt korkealla ja oli lokakuussa 34 %. Palvelusetelipäiväkoteja oli 31. Huoltajien tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen on palvelusetelipäiväkodeissa noussut kevään mittauksesta ja on lokakuussa saanut keskiarvon 5,5 asteikolla 1–6 (lähtöarvo 5,4).

Palvelusetelitoimintaa on kehitetty yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. 1.8.2024 alkaen palvelusetelituottajat ovat kirjanneet lasten poissaolot ja henkilökunnan läsnäolotiedot eVaka-järjestelmään. Palvelusetelitoimijoiden aloitteesta esiopetusikäisen lapsen jatkaessa esiopetuksen toimintavuoden jälkeen varhaiskasvatuksessa, kouluun siirtävästä lapsesta maksetaan palvelusetelin arvo heinäkuun loppuun asti, jos lapsen palvelusopimus on voimassa 31.7. asti.

1000 EUR Suomenkielinen varhaiskasvatus	Muutettu talousarvio 2024	Ennuste 2024	Poikkeama ENN-MTA	Toteuma-% 2024
Myyntituotot	1 100	838	-262	14,3%
Maksutuotot	18 200	16 980	-1 220	68,3%
Tuet ja avustukset	2 000	4 461	2 461	185,3%
Vuokratuotot	-	-	-	-
Muut toimintatuotot	40	28	-12	59,3%
TOIMINTATUOTOT ULKOISET	21 340	22 307	967	76,4%
Valmistus omaan käyttöön	-	-	-	-
Henkilöstökulut	-1 35 878	-1 34 881	998	81,3%
Palvelujen ostot	-56 468	-67 724	-11 256	93,7%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 326	-2 976	350	64,7%
Avustukset	-31 050	-26 875	4 175	72,3%
Vuokrat	583	-25	-608	-3,1%
Muut toimintakulut	-552	-548	4	45,5%
TOIMINTAKULUT ULKOISET	-226 692	-233 029	-6 337	83,0%
Sisäinen myynti	-	-	-	-
Sisäiset ostot	-62 871	-61 705	1 165	81,0%
Toimintatuotot yhteensä	21 340	22 307	967	76,4%
Toimintakulut yhteensä	-289 562	-294 734	-5 172	82,6%
TOIMINTAKATE	-268 222	-272 428	-4 205	83,1%